

PR
OST
OR

Mariana Leky

Trápení všeho druhu

Přeložila Marta Eich

Od autorky
bestselleru
Co je odtud vidět

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

Mariana Leky

**P R
O S T
O R**

Mariana Leky

Trápení všeho druhu

přeložila Marta Eich

Praha, 2023

**P R
O S T
O R**

© Mariana Leky 2022
Translation © Marta Eich 2023
Czech edition © PROSTOR 2023

ISBN 978-80-7260-582-8

Strach z létání nás drží ve vzduchu

Je pondělí odpoledne a já bych měla sedět u psacího stolu nebo kolem něj alespoň kroužit. Místo toho mrznu na deštěm zmáčené louce a spolu s křížencem trpasličího pinče jménem Lori kroužím kolem stromu. Lori patří panu Pohlovi, mému sousedovi, který je dneska tak nešťastný, že nemohl jít Lori vyvenčit sám.

Lori se třese. Dělá to bez ustání, v každém ročním období, z čehož usuzuji, že to ke křížencům trpasličího pinče tak nějak patří. Už nějakou dobu tu přešlapujeme v blátě a já přemýšlím, jak panu Pohlovi pomoci. Rozhodně panu Pohlovi musím pomoci – už jen proto, že je to jeden z nejlaskavějších lidí, co znám. Když včera asi tisíckrát projelo ulicí sem a tam dítě na skřípající tříkolce, až sousedka z prvního patra nakonec otevřela okno a začala křičet, že si krucinál taky potřebuje zdřímnout, přispěchal pan Pohl s lahvičkou oleje a postaral se, aby dítě mohlo v tichosti jezdit dál. A když mi onehdy večer chyběl papír do tiskárny, zavolala jsem panu Pohlovi, omluvila jsem se, že ruším tak pozdě, a poprosila ho, jestli by mi náhodou nemohl pár listů půjčit. „Hned tam budu,“ odpověděl, přiběhl ke mně v rozevlátém županu přehozeném přes pyžamo a podával mi celý balík. „Kdybyste potřebovala víc, dejte vědět,“ rozloučil se.

Ted' potřebuje pomoc pan Pohl a já si lámu hlavu otázkou, co bych pro něj mohla udělat, když vtom vidím, jak na louku přibíhají dva malí školáci. Jeden z nich má na hlavě kulicha, lem zastrčený za ušima, vypadá to dost legračně. Oba drží v ruce světlé meče, co po stisknutí tlačítka pronikavě troubí a blikají. Kluci spolu probírají superschopnosti. Ten s kulichem namíří meč na psa, který se třese vedle mě, a lehce posměšně se zeptá: „Jaká je jeho superschopnost?“

Lítostivě se podívám na Lori a přemýšlím, jak se z té otázky elegantně vyvléct, když vtom kluk s kulichem prohlásí: „Jeho superschopností je strach. Když se třese, otřásá se celý svět.“

Mám porozumění pro jakýkoli nevidaný druh strachu. Kdybych dostala pár minut, pochopila bych klidně i strach z kdoulového želé nebo z věšáku na klobouky. Pan Pohl to o mně ví, a přesto mu nějakou dobu trvalo, než našel odvalu povědět mi o svém strachu. Stál u dveří mého bytu a tak se ošival, až jsem se bála, že mi snad na místě vyzná lásku nebo se rovnou přizná k bankovní loupeži. Ale byla to klaustrofobie. Pan Pohl má strach z výtahů, veřejných dopravních prostředků a veškerých vnitřních prostor, které nelze okamžitě opustit. Pro to, aby se svého strachu zbavil, už udělal hodně: Postupně se vyzbrojil hned třemi behaviorálními terapeuty, meditačními polštářky, progresivní svalovou relaxací, léky, které potlačují strach, ale bohužel i všechno ostatní, a taky tvrdou konfrontací a pozitivními

afirmacemi. „Prostě se toho nemůžu zbavit,“ opakoval pan Pohl tiše a pořád dokola, „prostě se toho nemůžu zbavit.“ Málokdy jsem u nás na chodbě viděla někoho, kdo by byl tak smutný, tak unavený a vnitřně zdrchaný.

Kluci se na louce snaží vtáhnout Lori do souboje se světelnými meči, ale Lori nemůže, musí se plně soustředit na svou superschopnost, o které dosud ani jedna z nás nic netušila, a já myslím na to, z čeho všeho mám strach já. Třeba z létání. Létání považuji za naprosto scestnou činnost. Když už to opravdu nejde jinak a musím letět, protože německé dráhy spojení třeba do Alabamy nenabízejí, nejradši bych se po celou dobu letu křečovitě držela letušky za nohu. Je mi záhadou, proč se všichni ostatní cestující tváří, jako by létání byla naprosto obyčejná záležitost, a pokaždé si říkám, jestli jsou snad všichni pod vlivem silné medikace nebo už vážně chtějí skoncovat se životem.

Zeptám se kluka, který mluvil o strachu jako o superschopnosti, jestli si myslí, že to platí i u strachu z létání. „Jasně,“ přisvědčí, „strach pasažérů z létání drží letadlo ve vzduchu.“

Jaká nádhera, pomyslím si, že tady na rozbahněné louce někdo tak uznale mluví o strachu. To strachu jistě dělá dobře. Koneckonců je dost možné, že strach je jakýsi pomocník. Možná je to hromotlucky superpomocník nějaké zoufalé touhy a s šarmem vymahače pohledávek se snaží zájmy této touhy prosadit.

Přemyslím, po čem asi touží pan Pohl. Moc dobře ho neznám, jen ho mám moc ráda. Možná jen panu Pohlovi chybí prostor. Možná ho něco zaklínilo, možná strach pana Pohla usiluje, jak se říká v autoškole, o trochu větší manévrovací schopnosti.

Na louce začíná být ještě větší tma a ještě víc nevlídno, než je i tak. Školáci si hodí tašky na záda a mají se k odchodu.

Vidím před sebou pana Pohla, jak sedí doma a čeká na Lori. Neznám byt pana Pohla, možná je obklopen spoustou nepopsaného papíru. Možná sedí u kuchyňského stolu, hlavu v dlaních, zatíženou svou zatracenou blikající a troubící superschopností, možná se právě teď panu Pohlovi pod nohama otřásá svět a on neví kudy kam.

Tak tu s Lori stojíme, jedna bezradná, druhá roztřesená, a sledujeme mizející záblesky světelných mečů.

Noci, kdy jsme nemohly spát

Když po ránu otevřu dveře bytu, zaslechnu na schodech z přízemí těžké, pomalé kroky. Asi jde někdo starý, pomyslím si. Ale jak se ukáže, je to paní Wiese. Paní Wiese bydlí o patro výš a posledních pár dnů vypadá jako pirátka, protože má zrovna něco s okem a nosí přes něj pásku.

Dneska připomíná dost letitou pirátku, přitom jí může být tak kolem čtyřiceti. „Copak, nevyspala?“ zeptám se. „Škoda mluvit,“ mávne rukou paní Wiese. Říkám, že s tím okem se ani není čemu divit. „Ale kdepak,“ namítne paní Wiese, „to už ani nebolí. Prostě jsem vůbec nemohla zabrat.“

Jsme s paní Wiese odbornice v nespavosti. Ovšem pozor: v nespavosti, nikoli na nespavost. Usadíme se tedy na schodech v mezipatře a zapředeme hovor. Kvůli akutnímu nevyspání se paní Wiese vyjadřuje spíš jednoslabičně.

Dneska v noci příkladně prošla všemi fázemi nespavosti. Nejdřív zavřela oči. To není špatný nápad, pokud chce člověk usnout, a poměrně nenáročný úkol, pokud už má jedno oko beztak zavřené.

Paní Wiese však oko zas rychle otevřela, protože její myšlenky bohužel neměly na spánek ani pomyslení a bdělé myšlenky řadí za zavřenými víčky obzvlášť čile. Paní Wiese se tedy zkusila unavit čtením.

Usoudily jsme, že tohle zřejmě funguje nejlépe s knihami, které vás nezajímají, a takových člověk doma moc nemá. Pro případ nespavosti by měl mít člověk na nočním stolku vždycky četbu o tématech, která mu připadají šíleně nudná. „Co by to bylo u vás?“ ptá se mě paní Wiese a já odpovím: „Živorodky a stavební inženýrství.“

Paní Wiese si dala tu práci a soustředila se na dýchání, což bohužel obvykle vede k dušnosti, stejně jako člověk začne klopýtat, když se má vědomě zaměřit na chůzi. Paní Wiese se ve svém trápení dokonce nechala unést počítáním oveček, což opravdu nezafungovalo ještě nikdy, to může potvrdit paní Wiese a já taky. Ani jako dítě jsem v duchu žádná chundelatá jehňátka hopsat přes plot neviděla. Na mé pomyslné pastvině stáli staří, zarputilí berani, na které nějaké šeptnuté „hop“ vůbec nepůsobilo. „S námi nepočítej!“ bečeli berani a jejich smích zněl jako kuřácký kašel.

Další fází je stav, kdy se člověk z čiré závidi naštvě na všechny spáče kolem. Sestra paní Wiese, která u paní Wiese občas přespává a která dosud byla objektem velké sourozenecké lásky, se s každým svým uvolněným nádechem ve spánku posouvá na pomyslné ose dál směrem ke středně velké lásce. Jednoduše proto, že spí tak okázale. Dokonce i kočka schoulená v nohách postele dělá svým virtuózním podřimováním na paní Wiese dlouhý nos, protože ona spát nemůže.

Nejnepříjemnější fáze je ta, shodujeme se s paní

Wiese, kdy se přidají starosti. Je všeobecně známo, že starosti to během bezesných nocí mají náramně jednoduché, stejně jako nevytválení výrostci, co na školním dvoře mlátí prvňáčka. Když je člověk přetažený, ztrácí smysl pro přiměřenost: najednou je všechno stejně hrozné, stav světa i nezaplacená složenka za popelnice.

A vůbec: upomínky. Bezesné noci se hemží upomínkami, které se snášejí shůry na postel a jsou platné i bez podpisu. *I přes opakovaná upozornění jste znovu zanedbala provádění cviků na posílení svalstva dolní části zad. Již poněkolikáté jste opomenula zavolat zpátky vaší nešťastné tetě Traudl. S lítostí shledáváme, že jste navzdory mnoha výzvám stále nepřestala kouřit. I přes několikrát varování jste bohužel opět propásla příležitost neudělat všechno špatně.*

Paní Wiese vstala, vlasy zcuchané samou upomínkou, usedla ke kuchyňskému stolu a jedním okem zírala na kapku visící z kohoutku, která se navzdory upřenému zírání odmítala pohnout. Nejspíš protože spala.

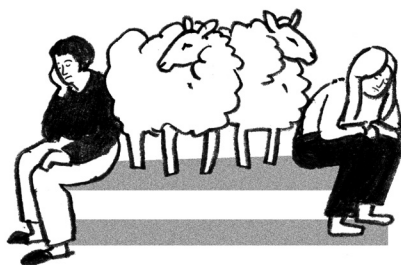
Paní Wiese si položila hlavu na stůl. Bylo tu ráno. Odpočatý stavební dělník nahodil sbíječku a pták se dal do zpěvu. Poslední fáze: tupá rezignace.

Paní Wiese opírá hlavu o stěnu chodby, já se opřu o zábradlí. Sedíme tam jako dvě nahnuté sovy.

Rozhodneme se, že až budeme trpět nespavostí příště, počítáním zbedněných beranů ani nádechů už se obtěžovat nebudeme. Rozhodly jsme se, že příště začneme počítat všechny noci, kdy jsme

nemohly spát. Za víc než čtyřicet let života každé z nás to už dělá pěkné stádo. Zkusíme si vybavit postele, ve kterých jsme kdy ležely a bděly. Budeme vzpomínat na to, proč se nám nepodařilo usnout. Nespaly jsme zřejmě bez důvodu, nespaly jsme kvůli zkouškám, které jsme úspěšně složily nebo od kterých nás vyhodili a na kterých teď už každopádně nezáleží, nespaly jsme, protože nás rušil moc velký hluk nebo moc velké ticho, horko nebo zima, nespaly jsme, protože přicházely velké lásky nebo byly zas na odchodu, dávné velké lásky, které teď jistě spí, nespaly jsme kvůli stavu světa, kvůli bederní páteři nebo kvůli zamotané hlavě, kvůli nesčetným upomínkám, které se na nás sypaly, nespaly jsme pro nedostatek živorodek a stavebního inženýrství.

Všechny ty noci se nám znovu promítnou a my při tom určitě spolehlivě usneme. Staneme se odbornicemi ve spánku. Všechno přespíme. Všude, dokonce i na schodech v mezipatře.

Bratr Ducháček

Když jsem byla malá, často jsme jezdili na dovolenou autem. Jakmile jsme s bratrem začali na zadním sedadle kňourat a rodiče už měli dost věčného poslouchání kazet s příběhy Pipi Dlouhé punčochy, otec nám často domlouval: „Tak zavřete oči a povídejte si s bratrem Ducháčkem.“ Netušili jsme, kdo bratr Ducháček vůbec je, ale vycházeli jsme s ním náramně dobře. Zní to paradoxně. Paradox, jak napsal filozof Alan Watts, „je pravda, co se postavila na hlavu, aby na sebe upozornila“.

Teď je taky léto, dusivé velkoměstské léto, předloktí se mi lepí na desku stolu jako na mucholapku. Přesouvám tedy svoji pracovnu do Achimovy kavárny v přízemí našeho domu, protože Achim má aspoň větrák.

Na své hosty Achim reaguje dost otřepanými vtípkami. Když chce člověk zaplatit kávu, Achim pronese: „Dvě stě eur, prosím.“ A když si někdo objedná obloženou housku, Achim vždycky dělá, že mu spadne z talíře. Mylně se domnívá, že díky opakování jsou vtípy vtípnější. Přesto se všichni smějí, je totiž milé pozorovat, jakou má Achim vždycky ze svých legráček radost.

Ovšem dneska by se dal vzduch v kavárně krájet, a to nejen proto, že větrák se chová podezřele, vrže